

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo Udruženja Jugoslov. Učiteljstva — Poverjenišvo Ljubljana.

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljave je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarisa izhaja vsak četrtek pop. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Za neorganizirane 40.— Din, za naročnike v inozemstvu 60.— Din letno. Posamezna številka po 1.— Din.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 1 Din za vsako petit-vrsto. Priloge stanejo poleg poštne še 25 Din.

Telefon uredništva šte. 312.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat 1 Din. Ineratni davek posebej. Oznanila sprejema upravništvo lista.

Članstvo ljubljanskega Poverjenišva UJU ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnine posebe plačevati.

Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovarisa v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6./I.

Poštni čekovni urad št. 11.197.

Reklamacije so proste poštne.

Zborovanje glavnega odbora UJU v Beogradu.

Stanovska enodušnost. — Sjajni manifest solidarnosti s hrvatskim učiteljstvom. — Kongres jugoslovanskega učiteljstva se vrši v Ljubljani v avgustu.

Resolucija Glavnega Odbora UJU. 7. maja t. l.

Članovi Glavnog Odbora Udruženja Jugoslovanskega Učiteljstva, kao predstavnici udruženog Učiteljstva iz cele zemlje, na svojoj sednici od 7. maja t. g. u Beogradu, a na osnovu izraženih želja i potreba učiteljstva iz svih krajeva naše otadžbine, odlučili su sledeće:

1. Da je s obzirom na naš narodni problem u sadašnjosti i na imperativne državne interese neophodno što pre izvršiti celokupnu prosvetnu reformu i započeti je prvenstvenim donošenjem jednog zakona o narodnim školama za celu našu državu kako bi se time organizovalo potpuno jedinstvo osnovne nastave;

2. Da treba izvesti hitnu reformu nastavnog plana i programa iz nacionalne grupe predmeta u novim krajevima države i da sva školska nadležstva u tim krajevima treba odmah odvojiti od političke vlasti;

3. Da je neophodno potrebno učiteljski kadar što je moguće više i pre povećati putem otvaranja novih i dobro uređenih učiteljskih škola. I da je radi toga potrebno što pre zvesti korenitu reformu učiteljskih škola i reformisati tako da daju jaču opštu i stručnu spremu;

4. Da prosvetnoj politici u Bosni i Hercegovini treba posvetiti naročitu pažnju; naročito težiti da se što pre in što više poveća broj narodnih škola i pribavi što veći broj spremnih učitelja kako bi se što pre izbacila prekodnevna nastava. Pri izradi državnog budžeta za ove krajeve uzeti u obzir memorandum koji je Udruženje povodom ovoga podnelo Gospodinu Ministru;

5. Sve pozicije, koje su bile u prosvetnom budžetu za Sloveniju za godinu 1922./23. ukinitie, a zajamčene su specijalnim zakonima, da se naknadno umesu u novi državni budžet. Da se ukine odeljenje za prosvetu i vere u Sloveniji i da

najviša zakonita prosvetna instancija, do izjednačenja prosvetnog zakonodajstva, ostane — Viši Školski Savet;

6. Da se što pre izvede nova organizacija prosvetne centrale i da u njoj odeljenje za osnovnu nastavu bude u rukama ljudi iz svih krajeva otadžbine, koji su svoj život posvetili osnovnoj nastavi i koji imaju stručne sprema i ljubavi za poslove te nastave.

7. Da se povisi prosvetni budžet za osnovne škole u Dalmaciji, koje su bez nastavnih sredstava i najelementarnijih potreba;

8. Da je, s obzirom na današnje prilike života neophodno rešiti materijalno pitanje učiteljstva kao i svih ostalih činovnika. Radi toga predstavnici učiteljstva apeluju na merodavne faktore da se pri donošenju činovničkog zakona saslušaju i predstavnici celokupnog učiteljstva kao najmnogobrojnijeg reda drž. činovnika. Načelno ističemo da pri donošenju ovog zakona treba voditi računa o specijalnim prilikama i pogodbaama pod kojima učitelji žive i rade. U vezi sa donošenjem činovničkog zakona neophodno je doneti i nov zakon o dodacima na skupuću kojim će se isti dodaci povisiti srazmerno poskupljivanju životnih namirnica. To povišenje zasad bi imalo najmanje 100%.

Pri određivanju ovih dodataka treba naročito uzeti u obzir one učitelje koji školuju svoju decu van mesta svog stanovanja;

9. Specijalna pravilnost nalaže da se u pogledu svih dodataka ne čini nikakve razlike u pogledu pola i bračnog stanja te da i udane učiteljice imaju pun lični dodatak po principu: jednak rad — jednaka i nagrada;

10. Hitno izjednačiti sve učitelje u svima pokrajinama u pogledu prava na stan i ogrev i izvršiti primenu zakona o penzijama učiteljskih udovica i siroča-

di, koji sada važi za Srbiju, Crnu Goru i Vojvodinu;

11. Za neudate učiteljice u Bosni i Hercegovini tražimo da se ukine celibat; a za one učiteljice, koje su usled udaje morale napustiti službu posle 1919. god. molimo da im se isplati otpravina na koju imaju zakonito pravo;

12. Posle pitanja o novom zakonu o narodnim školama i materijalnom položaju učiteljstva, predstavnici udruženog učiteljstva smatraju kao najvažnije — pitanje današnjeg položaja nacionalnog učiteljstva u Hrvatskoj i Sloveniji, koje je u ogromnoj većini prišlo Udruženju Jugosl. Učiteljstva i eksponiralo se za ideju državnog i narodnog jedinstva. Predstavnici učiteljstva gledajući u ovim svojim društvima, ne samo prosvetne no i nacionalne radnike i sprovodnike drž. misli u kraju otadžbine gde je danas najpotrebnije u tome pravcu raditi. — mole Gospodina Ministra Prosvete, Kraljevsku Vladu i sve nadležne faktore da prilikama ovog učiteljstva poklone specijalnu pažnju i zaštite ga od svih nastaja, kojima je ono stalno izloženo za svoj patriotski i nacionalni rad. Isto tako ističemo da je stalnošću državne prosvetne politike potrebno sprečiti da se slični događaji gonjenja ne jave i u drugim krajevima.

V Učiteljskom Domu.

Gjurgjev dan! Praznik pomladi, vstajanja, veselja... Ves Beograd pokonci, vse na ulicah, vse hiti na prosto venkaj v Topčider, da praznuje zmagoslavje Vesne nad Morano, da se veseli in raduje. Noč je enaka dnevnu... Mesto razsvetljeno, vso noč vozi električna, iz vsakega hotela, iz vsake kafane čuješ godbo, Res naroden praznik ki korenini globoko v bistvu in naravi ljudstva...

Na Gjurgjev dan v Učiteljskem domu v Beogradu ni bilo praznika. Ta in prihodnji dan se je vršila seja glavnega odbora UJU, na katero so se zbrali člani,

zastopniki centrale in vseli pokrajinskih udruženj. Seja nas je popolnoma zadovoljila: popolnen parlamentarni red, v temeljnih nazorih občje soglasje, nikakih nacionalnih diferenc strastnih nastopov. Vtisi burnega ustanovnega kongresa v kazini na Terazijah leta 1920, zabrisani. Od ranega jutra do poznega večera s kratkim opoldanskim odmorom smo sedeli dne 6. in 7. maja pri skupni mizi tovariši iz najoddaljenejših krajev naše domovine in sklepali o skupnih zadevah državnega šolstva in učiteljstva. Mirno in z zanosom lahko gleda v bodočnost naše UJU kot prva stanovska organizacija ki je v novi državi pristala na edinstvo, narodno in državno.

Dvoje najvažnejših odločitev: popolna solidarnost s hrvatskimi tovariši v njihovem odporu proti nečuvnemu preganjanju in na določitev letošnjega kongresa, ki se vrši začetkom avgusta v Ljubljani. Na svidenju v Ljubljani, bračo i drugovi!

Seja 6. maja.

Nekoliko pred otvoritvijo seja, javimo se slovenski zastopniki v pisarni centrale UJU v Učiteljskem domu. Čim odpremo vrata, zagledamo na nasprotni steni na odličnem prostoru nad divanom lepo izdelano sliko našega stanovskega pobornika Engelberta Gaugla. Prijazna pozornost v naši centrali! Nato odidemo v zborovalno dvorano, kjer si stisnemo roko s tovariši, ki so došli iz vseh pokrajin širom domovine. Na seji navzoči: Milutin Stanković, predsednik (Beograd); podpredsed, Jelisa-veta Vavra (Zagreb) in Milan V. Popović (Beograd); člani: Mihajlo Jović, Dimitrije Sokolović, Vlada Petrović, Jovo P. Jovanović, Savka Radičevićeva, Mileva Antonovičeva, Steva U. Djordjević, Mihajlo Stanojević iz Beograda; Josip Škavčić iz Zagreba; Luka Jelenc, Anton

LISTEK.

Pedagoški zbornik za leto 1922.

(Odgovor na kritiko.)

»Učiteljski Tovarisa« je prinesel v zadnji številki kritiko Pedagoškega Zbornika za leto 1922. Ne glede na to, da je kritika prepovršna in se bistva pravzaprav ne dotakne, se mi zdi vendar potrebno, da pripomnim k izvajanjem g. kritika nekaj misli.

Ze lanskil Pedagoški Zbornik je zbudil s svojo novo smerjo odpor v gotovem delu učiteljstva in ta odpor se jasno zrcali tudi sedaj v omenjeni kritiki. Vendar pa se mi zdi neupravičen in izvira le iz napačnega pojmovanja celotnega obsega, ki ga naj zavzema vodilna knjiga Solske Matice.

Kakor se že sama pedagogika ne sme istovetiti z didaktiko ali z metodiko posameznih predmetov, tako ima tudi

Pedagoški Zbornik veliko večje in važnejše naloge, kakor da bi dajal le praktična navodila za pouk oedinih predmetov ter služil s tem najbolj surovemu militarizmu.

Dajati mora predvsem nove smernice in kazati nove vidike za vzgojo našega naroda v širšem in za vzgojo v osnovni šoli v ožjem obsegu. Seznaniti se mora učiteljstvo tudi z vsem delom, ki se je izvršilo na vzgojnem področju sploh in zlasti še pri nas. Izsledki in pridobitve v pedagogiki morajo postati last vseh vzgojiteljev (učiteljev staršev, učne uprave, kulturne politike itd.).

Smeri pri izboranju snovi za Pedagoški Zbornik tedaj ne more vsiljevati sam goli utilitarizem in ne osnovnošolska didaktika. Smer da ravno iskanje novih smernic za vzgojo, opozarjanje na nove vrednote in stavljenje novih vidikov, raz katere zremo na celotni problem vzgoje. To pa je bila tudi smer lanskega in letošnjega Pedagoškega Zbornika.

Če pa morda Pedagoški Zbornik ni na isti višini kakor recimo Wiesejeva knjiga »Sociologie des Volksbildungsve-

sens«, kjer sodelujejo prve avtoritete od vsučiliškega profesorja pa do osmošolskega učitelja, tedaj bo pač glavni vzrok temu današnji nivo naše pedagogike in pomanjkanje dobrih sotrudnikov.

Zato bi bila naloga vseh ki samo kritizirajo in ki se čutijo zares zmožne za pozitivno delo in ustvarjanje, da ravno oni pomagajo dvigniti Zbornik in s tem celotni nivo naše pedagogike in našega šolstva.

Nekoliko čudno in nerazumljivo se mi zdi da se obrača učiteljstvo z neko trdovratno nevoljo do vsega, kar ne diši direktno po didaktiki in po metodiki. Iz učiteljskih vrst slišimo vedno klice po širši, globlji in temeljitejši izobrazbi. Toda ti klici se morajo zdeti čisto navadni prazni klici, če odklanja isto učiteljstvo istočasno vse, kar ne služi neposredno »rokodelskemu« pouku.

Istotako menda noče učiteljstvo samo, da bi se ublažil in izravnal prepad med ostalo delavoljno inteligenco in med njim, čeprav to na drugi strani samo zahteva. Tako odklanja z neko nejevoljo vsakega, ki ne stoji direktno v njegovih

vrstah in ki bi rad deloval skupno z njim za narod. Akademski socialno-pedagoški krožek na univerzi v Ljubljani se je trudil dve leti, da bi navezal stike z učiteljstvom kot enakovrednim faktorjem, a se mu to ni posrečilo. Približno isto tendenco odklanjanja kaže tudi kritika Pedagoškega Zbornika. Mesto da bi poskušali zblížati učiteljstvo in ostalo delavoljno inteligenco, ju na čuden način razdružujemo.

O sami kritiki ne bom mnogo govoril, ker se ne izlača. Če ne vidi gospod kritik nič pozitivnega v članku Franja Čibeja: Pota in razpotja v sodobnem mladinskem gibanju in če je v mojem referatu o Akademskem soc.-pedagoškem krožku opazil samo to, da — ni izviren in da obešamo idejo »ljudske univerze« na veliki zvon — pač to ni zanj najboljša izpričevalo. Jaz mislim, da se je za stvarno kritiko treba že nekoliko bolj poglobiti v to, kar hočemo kritizirati.

O svojem referatu pa bi vendar pripomnil še sledeče:

1. Da Zbornika za pučko prosvetu iz danes razumljivih razlogov pač ne dobi

